

Seat No.	
----------	--

SA - 23

Total No. of Pages : 3

M.A. (Yoga Shastra) (Part-II) (Semester-III) Examination, January-2023

**GENERAL INTRODUCTION AND USE OF
COMPLEMENTARY THERAPIES (Paper - III)**

Sub. Code : 60780

Day and Date : Friday, 06 - 01 - 2023

Total Marks : 80

Time : 10.30 a.m. to 1.30 p.m.

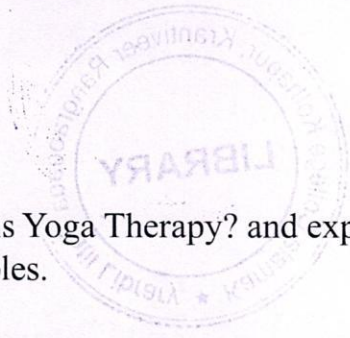
- Instructions :**
- 1) Q. No. 1 is compulsory.
 - 2) Solve any four questions out of remaining six questions.

Q1) Choose the correct word :

[20]

- a) _____ No of ribs in our human body.
- b) _____ days of life for human cells.
- c) The shoulder joints are _____ types of joints.
- d) Method of acupressure therapy born in country _____.
- e) _____ panchakarma is done the level of Vayu Dosha in the body increases.
- f) An acupressure therapy the stress/pressure is given over _____.
- g) The systolic and diastolic blood pressures in healthy man are _____ and _____ Respectively.
- h) Blood pressure measure by _____.
- i) The knee joint is _____ type of joints.
- j) The virechan karma is done when the level of _____ dosha increases in the body.

P.T.O.

SA - 23

- Q2) What is Yoga Therapy? and explain all its components in detail with suitable examples. [15]
- Q3) What is respiratory system. Write Yoga therapy on Asthama. [15]
- Q4) How many shuddhi kriyas in Hath Yoga explain. [15]
- Q5) What is mean by spiritual therapy? Write the importance in human life. [15]
- Q6) What is mean Reiki? Write about it. [15]
- Q7) What is Pancha-karma? Which are its types? Write its importance with suitable examples. [15]

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) पहिला प्रश्न सक्तिचा आहे.
2) उरलेल्या सहा प्रश्नांपैकी चार प्रश्न सोडवा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा :

[20]

- अ) बरगड्या मानवी शरीरात आहे.
- ब) दिवस मानवी शरीरातील पेशीचे वयोमान असते.
- क) खांद्याचे सांधे हे प्रकाराचे सांधे आहेत.
- ड) अँक्युप्रेसर पद्धतीचा जन्म देशात झाला.
- इ) शरीरात वाताचे प्रमाण जास्त झाल्यावर हे पंचकर्म दिले जाते.
- फ) अँक्युप्रेसर उपचारामध्ये दाब हा प्रामुख्याने वर दिला जातो.

SA - 23

- य) निरोगी माणसाचे सिस्टॉलीक व डायस्टॉलीक ब्लडप्रेसर हे अनुक्रमे व इतके असते.
- र) ब्लड प्रेशर ने मोजल्या जाते.
- ल) गुडघ्याचा सांधा हा प्रकारचा सांधा आहे.
- व) विरेचन कर्म शरीरात दोषाचे प्रमाण जास्त वाढल्यावर केले जाते.

प्र.2) योगोपचार म्हणजे काय? त्यातील बाबी सविस्तरपणे उदाहरणासहित विशद करा. [15]

प्र.3) श्वसन संस्था काय आहे? अस्थमावर योगा थेरपी लिहा. [15]

प्र.4) हठयोगातील शुद्धीक्रिया कोणकोणत्या आहे स्पष्ट करा. [15]

प्र.5) अध्यात्मीक उपचारपद्धती म्हणजे काय? त्याचे मानवी जीवनातील महत्त्व विशद करा. [15]

प्र.6) रेकी म्हणजे काय? माहिती सविस्तर लिहा. [15]

प्र.7) पंचकर्म म्हणजे काय हे सांगून यांची माहिती व प्रकार उदाहरणासहित सविस्तर लिहा. [15]

